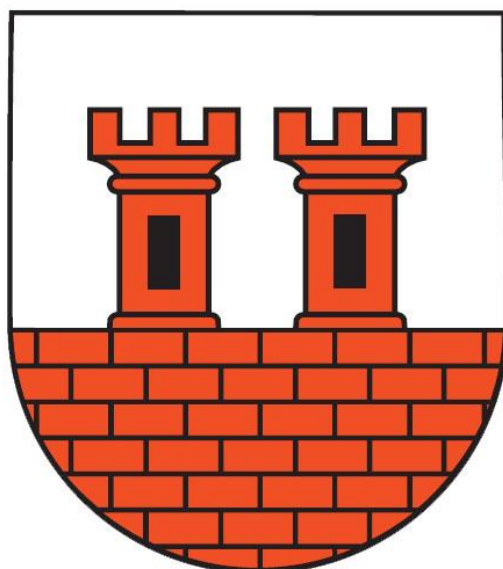

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GRZEGORZEW

Grzegorzew, kwiecień 2016 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Metodyka prac nad strategią.....	5
3. Diagnoza stanu gminy	7
3.1. Położenie i charakterystyka	7
3.2. Uwarunkowania przyrodnicze	9
3.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe	10
3.4. Potencjał demograficzno – społeczny	11
3.5. Potencjał gospodarczy i usługowy	14
3.6. Stan zagospodarowania w infrastrukturę techniczną i komunalną	17
3.7. Zagospodarowanie rekreacyjno - turystyczne	21
4. Analiza SWOT	22
5. Analiza problemów i celów oraz uwarunkowania zewnętrzne	28
6. Wizja i misja gminy	30
7. Cele strategiczne i projekty	31
8. Wdrażanie i monitoring strategii.....	37

Dokument opracowany przez zespół składający się z radnych Rady Gminy Grzegorzew kadencji 2014-2018, Wójta Gminy i pracowników Urzędu Gminy oraz dyrektorów szkół i innych jednostek organizacyjnych gminy przy aktywnym udziale mieszkańców Gminy Grzegorzew.

Przeprowadzenie badań audytoryjnych – prof. dr hab. Waldemar Ratajczak.

Koordinowanie prac, przygotowanie i opracowanie badania sondażowego mieszkańców, moderowanie warsztatów oraz redakcja dokumentu Strategii – Urszula Pużanowska.

1. Wstęp

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Zgodnie z artykułem 7 punkt 1 ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Powiązanie tych zadań wymaga starannego planowania. Artykuł 110 (oraz inne) ustawy o finansach publicznych oraz artykuł 18 ustawy o samorządzie gminnym tworzą prawne podstawy wieloletniego planowania finansowego dla samorządu.

Posiadanie Strategii Rozwoju Gminy ma istotne znaczenie dla realizacji zrównoważonego rozwoju gminy i ułatwia władzy samorządowej podejmowanie strategicznych decyzji. W przygotowaniu strategii uczestniczą przedstawiciele lokalnych władz, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz aktywni mieszkańcy gminy. Współdziałanie partnerów społeczno-gospodarczych stanowi istotny wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia jest dokumentem otwartym na modyfikacje i uzupełnienia. Ważne, aby była dokumentem, do którego odwołują się nie tylko władze, ale i mieszkańcy gminy.

Strategia jako nakreślenie kierunków wieloletniego rozwoju, pozwala wykazać zasadność i celowość aplikowania o dofinansowanie projektów gminnych (realizowanych przez samorząd gminny oraz podmioty gospodarcze i społeczne) z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej. W praktyce niemożliwe jest bowiem pozyskanie środków finansowych z różnorodnych programów pomocowych (np. Unii Europejskiej) bez rzetelnego i jasnego zaprezentowania celów i priorytetów rozwoju gminy. Dodatkowo dokument ten ułatwia opracowywanie dokumentacji projektowej i pozwala na łatwiejsze zawieranie porozumień międzygminnych dla realizacji ponad gminnych projektów.

W dokumencie Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew uwzględniono wyniki warsztatów strategicznych i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatów, wyniki badania sondażowego mieszkańców Gminy Grzegorzew oraz wyniki badań audytoryjnych przeprowadzonego z udziałem liderów lokalnych. Zmiana treści poszczególnych wypracowanych zapisów miała jedynie charakter redakcyjny.

Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew obejmuje lata 2016-2023. Przyjęcie takiego zakresu czasowego realizacji Strategii wynika m.in. z potrzeby zachowania zgodności z dokumentami strategicznymi opracowywanymi na poziomie kraju i województwa oraz wpisania się z projektami w regionalne i sektorowe programy operacyjne.

Oznacza to również, że czas realizacji strategii pokrywa się z nowym okresem programowania i rozliczania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Stwarza to szansę pełnego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania przeznaczonych na rozwój gmin i społeczności lokalnych.

Dokument powstał przy uwzględnieniu najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych, które mogą, dzięki zapisanym w nich formom wsparcia, przyczynić się do realizacji założeń strategii. Są to: *Średniookresowa Strategia Rozwoju kraju do 2020*, *Strategia Sprawne Państwo 2020*, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020 Regiony Miasta Obszary Wiejskie*, *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, *Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020*, *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020*, *Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020*, *Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020* i *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (rozliczany do roku 2023)*.

Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest wykorzystanie, szczególnie w części dotyczącej diagnozy stanu Gminy Grzegorzew, udostępnionych przez gminę m.in. następujących dokumentów i materiałów źródłowych: *Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew na lata 2000-2015*, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grzegorzew ze zmianami*, *Program Ochrony Środowiska na lata 2009–2012 z perspektywą na lata 2013- 2016 dla Gminy Grzegorzew*, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Grzegorzew na lata 2015-2020*.

Samorząd Gminy Grzegorzew (na podstawie zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) przeprowadził analizę Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew pod kątem spełniania kryteriów kwalifikujących do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew na lata 2016-2023 zawiera odniesienie do Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020, jak i innych wojewódzkich dokumentów strategicznych i planistycznych, takich jak: Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2032,

Strategii Wzrostu Efektywności Energetycznej i Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+. Dokumenty te posiadają strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, więc tworzenie oddzielnej Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew nie jest potrzebne.

Ponadto Strategia bardzo ogólnie określa rodzaje przedsięwzięć planowanych do realizacji na jej podstawie oraz nie określa przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także realizacja projektów i zadań wynikających ze Strategii w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju ma pozytywnie lub neutralnie wpływać na środowisko

W związku z powyższym przeprowadzenie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew nie jest potrzebne.

2. Metodyka prac nad strategią

W procesie opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew wykorzystano Metodę Aktywnego Planowania Strategii (MAPS) oraz kilkunastoletnie doświadczenie koordynatora prac w opracowywaniu strategii lokalnych i regionalnych metodą uspołecznioną, a także praktykę osób moderujących warsztaty i prowadzących badania audytoryjne z udziałem liderów lokalnych.

W perspektywie wdrażania w Polsce polityki regionalnej Unii Europejskiej, ważnym elementem jest kształtowanie postaw prorozwojowych na poziomie regionalnym i lokalnym. Ponieważ powyższa polityka nie jest kierowana do regionu jako podmiotu instytucjonalnego, ale do regionu jako obszaru - istotne jest, by wszelkie podmioty działające na obszarze gminy były zaangażowane w realizację strategii.

Władze oraz społeczność lokalna Gminy Grzegorzew wspólnie przystąpiły do opracowania strategii zrównoważonego rozwoju Gminy obejmującej lata 2016-2023. Najważniejszym elementem procesu opracowania Strategii był jego uspołeczniony charakter, w którym identyfikacja potrzeb i wizualizacja przyszłego stanu gminy realizowana była przez liderów społeczności lokalnej. Prace odbywały się na spotkaniach warsztatowych i podczas badań audytoryjnych.

Zgodnie z metodą MAPS:

- podstawową formą dyskusji było planowanie w grupie metodą „burzy mózgów”, które pozwala na uzyskanie efektu synergii, wynikającego ze sumowania się w wartość dodatkową kompetencji poszczególnych członków grupy planującej,
- wszystkie działania były wizualizowane,
- wszystkie prace i spotkania były jawne, a po zakończeniu każdego etapu planowania strategicznego członkowie grupy otrzymywali czas na skonsultowanie wyników ze społecznością lokalną,
- warsztaty planowania strategicznego poprzedzone zostały analizą SWOT tj. oceną mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń,
- całością dyskusji kierował zewnętrzny moderator,
- badania audytoryjne przeprowadził zewnętrzny ekspert.

Każde zajęcia warsztatowe poprzedzało krótkie wprowadzenie merytoryczne, które pozwoliło uczestnikom na celowe i efektywne uczestnictwo w pracach.

W wyniku przeprowadzonych prac zrealizowano następując zadania:

- opracowano diagnozę stanu Gminy,
- dokonano wyboru czterech głównych obszarów strategicznych rozwoju Gminy: (Środowisko przyrodnicze/ Infrastruktura, Kapitał ludzki, Gospodarka/ Przedsiębiorczość i Turystyka/ Dziedzictwo kulturowe),
- zdefiniowano silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia (analiza SWOT) dla całej Gminy oraz dla każdego z wybranych obszarów,
- dokonano analizy problemów i celów oraz uwarunkowań zewnętrznych,
- wypracowano wizję i misję Gminy,
- wypracowano cele strategiczne i operacyjne oraz projekty/ zadania realizujące każdy z celów,
- przyjęto zasady wdrażania i monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew.

Prace nad Strategią przebiegały sprawnie i z dużym zaangażowaniem przedstawicieli społeczności lokalnej. Rolą moderatora zewnętrznego było jedynie kierowanie pracami i dyskusją oraz zredagowanie końcowej wersji dokumentu Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew.

3. Diagnoza stanu gminy

3.1. Położenie i charakterystyka

Gmina Grzegorzew o powierzchni 73,04 km² znajduje się na wschodnim krańcu województwa wielkopolskiego, w połowie drogi między Poznaniem a Warszawą.

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 92 (dawna A2) i linie kolejowe Poznań – Warszawa i Gdynia – Katowice.

Gmina Grzegorzew jest centralną gminą powiatu kolskiego i sąsiaduje z pięcioma gminami: Koło, Babiak, Kłodawa, Olszówka i Dąbie.

Gminę Grzegorzew zamieszkuje 5687 mieszkańców. Najwięcej w Grzegorzewie (34,46%), Barłogach (11,97%) i Ponętowie Dolnym (10,55%). W skład gminy wchodzi 13 sołectw.

Grzegorzew to gmina o rolniczym krajobrazie (z dominacją użytków rolnych typowych dla tej części Wielkopolski, niskiej jakości gleb, niskiej lesistości ok. 6%), rozwijającej się gospodarce i nieznacznie malejącej liczbie mieszkańców.

Rolnictwo charakteryzuje się średnią kulturą agrarną oraz zróżnicowaną wielkością gospodarstw rolnych. W strukturze gospodarstw występują średniej wielkości nowoczesne gospodarstwa rolne oraz typowe dla obszarów wiejskich Wielkopolski małe rodzinne gospodarstwa rolne.

Gmina nie posiada własnych terenów inwestycyjnych. Wolne tereny inwestycyjne zlokalizowane są głównie przy drodze krajowej nr 92. W Studium kierunków i zagospodarowania przestrzennego Gminy Grzegorzew znacznie rozszerzono tereny pod inwestycje przy drodze krajowej nr 92 oraz w miejscowościach Grzegorzew i Barłogi.

W Studium znacznie zwiększono również tereny pod budowę elektrowni wiatrowych oraz tereny przeznaczone na budownictwo mieszkaniowe w miejscowościach Grzegorzew i Barłogi.

Podstawowe atuty Gminy Grzegorzew to: położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych, dobra sieć dróg i dostępność komunikacyjna (pociąg, samochód), przedsiębiorczość mieszkańców oraz gospodarność i aktywność władz gminy (przejawiająca się m.in. pozyskiwaniem zewnętrznych źródeł finansowania zadań gminy, w tym z budżetu Unii Europejskiej na inwestycje realizowane na terenie gminy, m.in. w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Wielkopolska Wschodnia).

Ryc. 1. Mapa Gminy Grzegorzew
 Źródło: Zasoby własne Urzędu Gminy Grzegorzew

3.2. Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Grzegorzew leży na Wysoczyźnie Kłódawskiej o mało urozmaiconej rzeźbie terenu. Krajobraz tworzą rozległe równiny o niskiej lesistości i ubogiej szacie roślinnej.

Spośród czynników środowiskowych największą barierę dla rozwoju roślinnej produkcji rolnej stanowią niekorzystne stosunki wodne i małe możliwości retencjonowania wody. Gmina pozbawiona jest powierzchniowych zbiorników wodnych. Okresowe niedobory wody dla potrzeb gospodarczych w pewnym zakresie łagodzi istniejący system melioracji (85% użytków rolnych jest zmeliorowana).

Gmina charakteryzuje się małą lesistością (lasy stanowią ok. 6% powierzchni gruntów), tj. jedną z najniższych w regionie i zdecydowanie niższą od średniej lesistości w Wielkopolsce (wynoszącej 25%). Roślinność rzeczywista odznacza się na ogół niedużym stopniem naturalności. Kompleksy leśne zdominowane są przez drzewostan sosnowy borów świeżych i mieszanych świeżych. Lasy prywatne są raczej nieliczne i rozdrobnione, zdominowane przez młode drzewostany sosnowe, brzoźowe lub olchowe, ale stanowią one bardzo ważne drobne ekosystemy ostojowe. Tylko nieliczne fragmenty lasów, położone pomiędzy Budami Tarnowskimi i przysiółkiem Gapsa, są atrakcyjne pod względem turystycznym.

Głównymi powierzchniami czynnymi biologicznie są rozległe zbiorowiska łąk i pastwisk z enklawami roślinności wodnej i bagiennej. Na rozległych terenach łąkowych szczególnie bogata jest fauna płazów. Dogodne warunki do żerowania i gniazdowania ptaków wodno-błotnych i drapieżnych stwarzają urozmaicone ekosystemy łąkowo-leśne i wodne południowej części gminy.

Gmina Grzegorzew położona jest poza zasięgiem obszarów węzłowych i korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym. Nie ma terenów objętych ochroną rezerwatową, nie występują również obszary lub obiekty objęte ochroną prawną, ale występują obszary cenne przyrodniczo. Są to kompleksy leśne, doliny rzeczne i parki podworskie. Wilgotne i bagienne doliny rzeczne są ostoją dzikich ptaków. Rzeka Rgilewka jest dopływem Warty, której dolina jest objęta Obszarem NATURA 2000.

Ważnym elementem krajobrazu są pozostałości parków dworskich. Układ parków pochodzi z przełomu XIX i XX w., ale drzewostany zostały zniszczone i zaniedbane. Cenne okazy – kasztanowce znajdują się na pozostałościach parku w Borysławicach Zamkowych oraz przy Kościele Parafialnym w Grzegorzewie. Ochroną konserwatora przyrody na terenie Gminy objęte są: Park krajobrazowy w Borysławicach Zamkowych głównie z jesionami i kasztanowcami, pozostałości parku krajobrazowego z ok. 1900 r. w Bylicach i pozostałości po parku podworskim w Grodnej.

3.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Grzegorzew i przyległe ziemie były własnością książęcą. Pierwsze udokumentowane wzmianki o Grzegorzewie pochodzą z 1236 roku, kiedy to Władysław Odonic darował wieś arcybiskupom gnieźnieńskim. Grzegorzew jest jedną z najstarszych osad i parafii w Polsce. Nazwa wsi pochodzi od imienia arcybiskupa gnieźnieńskiego Grzegorza Fulko. Stara osada rozwijała się stopniowo. Krótka była jej jednak dane się cieszyć przychylnymi warunkami. 13 września 1331 roku Grzegorzew został zniszczony przez wojska krzyżackie, które szły wtedy na Kalisz. Miejscowość podźwignęła się ze zniszczeń. W 1357 roku w związku z posiadanym przez Grzegorzew prawem targów uregulowano jego sytuację fundacją miejską.

O znaczeniu Grzegorzewa świadczy fakt, iż w 1422 r. delegat apostolski na miejscowej plebani prowadził rozmowy z arcybiskupem gnieźnieńskim, prymasem Polski Mikołajem Trąbą, w sprawie sporu Władysława Jagiełły z Krzyżakami. Rozmowy doprowadziły do zawarcia pokoju z Krzyżakami. Przy parafii istniała szkoła, a nauka w niej musiała stać na wysokim poziomie skoro na liście studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1434 roku znajdujemy Martinusa Laurencji de Grzegorzewo.

W 1550 roku na mocy przywileju Zygmunta Augusta arcybiskup Michał Dzierzgowski ulokował miasto na prawie magdeburskim. Rozpoczął się wówczas szybki rozwój Grzegorzewa. W roku 1793 były w Grzegorzewie cztery karczmy, trzy warzelnie wódki, pracowało trzech rzeźników i trzech innych rzemieślników. Na przełomie XVIII/XIX w. miasto stało się poważnym ośrodkiem przemysłu sukienniczego, tkactwa i garncarstwa - charakterystycznego wówczas dla całego regionu.

Niestety rok 1856 był czasem klęski spowodowanej wielkim pożarem (spłonęło 187 budynków). Po tym tragicznym wydarzeniu w 1870 roku Grzegorzew utracił prawa miejskie. Niepodległości doczekał jako wieś zaboru rosyjskiego.

W granicach administracyjnych Gminy Grzegorzew znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej i kulturowej.

Do najciekawszych należą:

- Założenie urbanistyczne w Grzegorzewie, którego centrum stanowi duży prostokątny rynek,
- Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP z połowy XIII w. w Grzegorzewie,
- Ruiny zamku gotyckiego w Borysławicach Zamkowych,

- Drewniany kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Borysławicach Kościelnych, zbudowany w 1759 roku,
- Budynek Urzędu Gminy w Grzegorzewie wybudowany w 1927 roku,
- Kopiec Kościuszki - niewielki, sztuczny kopiec z krzyżem i kamieniem usytuowany na rozdrożu dróg. Na kamieniu wyryto napis: " W setną rocznicę śmierci - Rodacy 1917 ".

Zachowanie dziedzictwa kulturowego to ważny aspekt funkcjonowania gminnej społeczności lokalnej. Na terenie Gminy organizowane są cykliczne imprezy sportowe i rekreacyjne:

- Dożynki gminno – parafialne,
- Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Gminny Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”,
- Gminne obchody rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej,
- Uroczystość upamiętniająca pomordowanych Polaków, Żydów, Cyganów, Dzieci Czeskich, Jeńców Radzieckich w Obozie zagłady KULMHOF w Chełmnie nad Nerem,
- Gminne Obchody Narodowego Święta Niepodległości.

Na terenie Gminy Grzegorzew działa Zespół Ludowy Grzegorzewianki, który aktywnie uczestniczy w lokalnych i regionalnych wydarzeniach kulturalnych, imprezach i przeglądach artystycznych. Znaczną aktywność w zachowaniu dziedzictwa kulturowego ziemi grzegorzewskiej wykazują się również Koła Gospodyń Wiejskich.

3.4. Potencjał demograficzno – społeczny

Gminę Grzegorzew zamieszkuje 5687 mieszkańców. Najwięcej w Grzegorzewie (34,46%), Barłogach (11,97%) i Ponętowie Dolnym (10,55%), a najmniej w Ladorudzku (2,69%). W skład gminy wchodzi 13 sołectw.

Struktura ludności według wieku przedstawia się następująco:

- przedprodukcyjny (do 18 lat) – 1974, co stanowi 34,7% ogółu mieszkańców
- produkcyjny (od 18 do 65 lat) – 2863, co stanowi 50,3% ogółu mieszkańców
- poprodukcyjny (powyżej 65 lat) – 850, co stanowi 15,0% ogółu mieszkańców

Cechą charakterystyczną struktury ludności Gminy Grzegorzew jest większa liczba mężczyzn niż kobiet w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Analiza danych rocznikami wskazuje na zdecydowaną przewagę urodzeń chłopców w latach 2012 – 2014.

Natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet zdecydowanie (przeszło dwukrotnie) przewyższa liczbę mężczyzn.

Analiza danych demograficznych wskazuje, że:

- w latach 2010 – 2013 liczba ludności w wieku produkcyjnym zwiększała się średnio o 11 osób na rok, natomiast od 2014 zmalała o 4 osoby,
- w ostatnich pięciu latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 97 osób głównie z powodu malejącej od 2014 roku liczby urodzeń,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie średnio o 16 osób rocznie; utrzymywanie się tej tendencji od sześciu lat w połączeniu z malejącą od pięciu lat liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym wskazuje na proces starzenia się ludności; na stałym poziomie utrzymuje się niski (ok. 30%) udział mężczyzn w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym,
- nie ma znaczącej migracji ludzi młodych.

Aktywność społeczna mieszkańców przekłada się na znaczną ilość i aktywność organizacji społecznych. Na terenie Gminy Grzegorzew działają organizacje pozarządowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (Stowarzyszenie Edukacyjne, Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej i Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ponętów Dolny), dwanaście Kół Gospodyń Wiejskich formalnie niezarejestrowanych i dwa kluby sportowe (Klub Sportowy "Orzeł" Grzegorzew i Klub Sportowy LZS "Sparta" Barłogi) oraz osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (Grzegorzew, Bylice, Borysławice, Kiełczewek – Boguszyniec, Tarnówka, Barłogi, Ponętów Dolny i Zabłocie) prowadzących działania edukacyjne, ratownicze i społeczne oraz dwanaście grup odnowy wsi.

Stowarzyszenie Edukacyjne prowadzi szkołę podstawową wraz z oddziałem przedszkolnym w Borysławicach Kościelnych i skupia swoją działalność na zadaniach oświatowych i edukacyjnych. Sukcesem Stowarzyszenia jest zintegrowanie mieszkańców dwóch sołectw Borysławice Kościelne i Borysławice Zamkowe wokół powołania szkoły społecznej oraz budowy dużego placu zabaw przy szkole podstawowej. Pozyskane przez Stowarzyszenie środki z Unii Europejskiej połączone ze środkami z funduszy sołeckich obu wsi umożliwiły budowę placu zabaw z kilkunastoma urządzeniami.

Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej, którego celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju ziemi grzegorzewskiej, integracja mieszkańców i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym – realizuje wiele projektów społecznych, w tym współfinansowanych z pozyskanych dotacji i grantów, np. z funduszy Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności i Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży z programu Równać Szanse 2014 lub Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Wielkopolskiego. Stowarzyszenie było w latach 2009-2015 członkiem Lokalnej Grupy Działania Wielkopolska Wschodnia, a od 2015 roku jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Solna Dolina.

Natomiast Koła Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ponętów Dolny biorą udział w konkursach kulinarnych i jarmarkach produktu lokalnego podczas, których wystawiają swoje produkty. Uczestniczą od 5 lat w Ogólnopolskim Zjeździe Kół Gospodyń i innych Organizacji Kobiety z terenów wiejskich w Licheniu oraz w organizacji dożynek gminno – parafialnych. Aktywnie uczestniczyły w debacie pt. „Aktywność kobiet siłą społeczności wiejskich” zorganizowanej w Pałacu Prezydenckim z udziałem małżonki Prezydenta RP Anny Komorowskiej.

Koła Gospodyń Wiejskich włączają się również w rozwój sołectw oraz integrację społeczną. Organizują lokalne imprezy i uczestniczą w planowaniu i realizacji zadań finansowanych z funduszu sołectkiego.

Działające na terenie Gminy Grzegorzew kluby sportowe zajmują się popularyzacją kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy. Klub Sportowy "Orzeł" Grzegorzew prowadzi dwie drużyny piłki nożnej oraz sekcję siatkówki, a Klub Sportowy LZS "Sparta" Barłogi prowadzi trzy drużyny piłki nożnej.

W ostatnich latach wyraźnie wzrosła aktywność wielu sołtysów i rad sołectkich, w tym w ramach powołanych w każdym sołectwie grup odnowy wsi. Wszystkie sołectwa mają aktywny status w programie Wielkopolska Odnowa Wsi realizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Realizowany od 2015 roku fundusz sołectki zintegrował działające na wsi stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

Gmina Grzegorzew, w tym przedstawiciele władz gminy, sektora biznesu i organizacji pozarządowych aktywnie uczestniczyli w latach 2009-2015 w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Wielkopolska Wschodnia.

Mieszkańcy Gminy Grzegorzew mają poczucie bezpieczeństwa, a gmina charakteryzuje się jednym z niższych wskaźników przestępczości w powiecie kolskim. Z danych Policji wynika, że w ostatnich trzech latach spadła liczba zdarzeń kryminalnych. Spadła również liczba osób kierujących pojazdem w stanie nietrzeźwości, a także znacząco zmniejszyła się liczba wypadków drogowych i kolizji w ruchu drogowym.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa osiem dobrze wyposażonych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym jedna OSP w Grzegorzewie należąca do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

3.5. Potencjał gospodarczy i usługowy

Rolnictwo

Na terenie gminy funkcjonuje 811 gospodarstw rolnych należących do osób fizycznych (z wyłączeniem gospodarstw do 1 ha) i 7 gospodarstw rolnych należących do osób prawnych.

Przeważają gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha, które stanowią 38% ogółu gospodarstw rolnych oraz gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha, które stanowią 33% ogółu gospodarstw rolnych. Gospodarstwa duże o powierzchni od 5 do powyżej 15 ha stanowią 29% ogółu gospodarstw rolnych. W grupie gospodarstw dużych najwięcej jest gospodarstw o powierzchni od 7 ha do 10 ha (stanowią one 34% gospodarstw dużych i 10% ogółu gospodarstw rolnych).

W Gminie Grzegorzew przeważają gleby niskiej jakości, ok. 50% to gleby klasy V i VI. Gospodarstwa rolne specjalizują się w hodowli bydła (głównie krów mlecznych) i trzody chlewnej lub uprawie żyta i ziemniaków. Rolnicy korzystają ze środków Unii Europejskiej na doposażenie gospodarstw rolnych w specjalistyczny sprzęt rolniczy lub modernizację obiektów służących produkcji zwierzęcej.

Działalność rolniczą utrudnia mały kapitał własny gospodarstw rolnych i trudności z opłacalnym zbytem niektórych produktów rolnych. Widoczny jest pozytywny wpływ dopłat z budżetu Unii Europejskiej.

Sektor pozarolniczy i MŚP (Małe i Średnie Przedsiębiorstwa)

W Gminie Grzegorzew działa ogółem ok. 180 podmiotów gospodarczych i ich liczba utrzymuje się od pięciu lat mniej więcej na stałym poziomie.

Najwięcej podmiotów prowadzi działalność gospodarczą w zakresie budownictwa i usług remontowych (42%) i handlu (34%).

Do głównych pracodawców w gminie należą: jednostki sektora finansów publicznych (w tym szkoły i inne jednostki budżetowe), Zakłady Mięsne Kazimierz Kołodziejczak Grzegorzew, Firma Usługowo-Handlowa Mega Skrzydlewska Magdalena, sprzedaż detaliczna –Grzegorzew, EX BAU Kowalski Tomasz , usługi budowlane- Grzegorzew, TRANS-PUS Lipińska Dorota i Mariusz-Grzegorzew-handel art. budowlanymi, transport, P.H. ROL-MAT Rossa Jan transport, sprzedaż nawozów, opału, wyrobów metalowych- Boguszyniec, Ubojnia Mejsner Jan przetwarzanie i konserwowanie mięsa, sprzedaż zwierząt –Tarnówka, PHU JOLMAR Jan Balcer, PPHU ANDROPOL Zofia Andrzejczak, PHU "LIDER" MARCIN KAWKA, EURO-TECH - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe- produkcja wyrobów z betonu-Barłogi, "GLASPO" - przetwórstwo szkła – Grzegorzew, PW "Wo-Wo" – usługi budowlane, ślusarstwo- Bylice.

Podstawowe usługi dla mieszkańców

Poziom i zakres infrastruktury podstawowych usług dla mieszkańców wynika z faktu, że Gmina Grzegorzew znajduje się w bliskiej odległości od dwóch miast powiatu kolskiego: Kłodawy i miasta powiatowego Koło, przez które również przebiega droga krajowa nr 92.

Gmina Grzegorzew jest również dobrze skomunikowana z Poznaniem (w Barłogach znajduje się dworzec kolejowy na trasie Poznań – Warszawa).

Położenie w sąsiedztwie miast, które zapewniają wszelkie możliwe usługi dla mieszkańców powoduje ich znaczne ograniczenie na terenie gminy. W Kole usytuowane są podstawowe urzędy i instytucje obsługujące mieszkańców gminy: Komenda Policji, Państwowa Straż Pożarna, filie i oddziały banku. Natomiast Poznań oferuje pełen zakres usług, szczególnie tych wysokospecjalistycznych.

Oznacza to, że na terenie Gminy Grzegorzew rozwijana jest infrastruktura podstawowych usług dla mieszkańców, w tym oświatowych, pomocy społecznej i ochrony zdrowia na poziomie lekarza rodzinnego.

W gminie funkcjonuje optymalna sieć szkół stwarzająca dogodne warunki edukacji dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Sieć szkół w Gminie Grzegorzew tworzą:

- Gimnazjum w Grzegorzewie,
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” w Grzegorzewie (wchodząca w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego),
- Szkoła Podstawowa w Barłogach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bylicach – Kolonii,
- Szkoła Podstawowa w Borysławicach Kościelnych, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Edukacyjne.

Baza edukacyjna jest dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne, w tym zakupione w ramach uczestnictwa w programach i projektach: „Radosna szkoła”, „Indywidualizacja nauczania w kl. I- III”, „Edukacja włączająca”, „Mały Mistrz” i „Książki naszych marzeń”.

W szkołach podstawowych znajdują się atrakcyjnie wyposażone miejsca zabaw dla dzieci najmłodszych, zestawy do terapii sensorycznej na zajęcia rewalidacyjne i gimnastyki korekcyjnej oraz nowoczesne pracownie przedmiotowe. Szkoły podstawowe dysponują małymi lub pełnowymiarowymi salami gimnastycznymi i wielofunkcyjnymi boiskami sportowymi. W szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina, uczniowie klas VI mają zapewnioną bezpłatną naukę pływania w ramach zajęć wychowania fizycznego.

Na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola: Przedszkole Gminne w Grzegorzewie i Niepubliczne Przedszkole „Miś Uszatek” w Borysławicach Kościelnych oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (w tym jeden prowadzony przez Stowarzyszenie Edukacyjne). Wszystkie oddziały przedszkolne posiadają place zabaw dla dzieci – wykonane w ramach projektu systemowego polegającego na doposażeniu oddziału przedszkolnego zrealizowanego w ramach EFS POKL 2015.

Baza oświatowo - sportowa w Gminie Grzegorzew w ostatnich latach systematycznie się rozwijała i unowocześniała, ale nadal wymaga znacznych inwestycji. Szczególnie w Gimnazjum w Grzegorzewie konieczne są inwestycje prowadzące do poprawy warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, gdyż uczniowie korzystają z małej sali gimnastycznej w szkole podstawowej. W tej sytuacji Rada Gminy Grzegorzew podjęła uchwałę o zamiarze budowy hali sportowo - środowiskowej wraz z łącznikiem.

Usługi pomocy społecznej zapewnia mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie, a opiekę zdrowotną lekarz rodzinny i stomatolog przyjmujący w Ośrodku zdrowia w Grzegorzewie. Gmina nie dysponuje mieszkaniami socjalnymi ani terenami pod budownictwo wielorodzinne, komunalne lub socjalne.

Aktywność zawodowa ludności

Rynek pracy mieszkańców Gminy Grzegorzew jest potencjalnie dość rozległy ze względu na bliskie sąsiedztwo miast Koło i Kłodawa oraz dobre skomunikowanie z Koninem i Poznaniem. Niestety powiat kolski ma wysoki wskaźnik bezrobocia i rzeczywisty rynek pracy mieszkańców gminy jest bardzo ograniczony.

Bezrobocie w Gminie jest wyższe od średniej w województwie. Największy procentowy udział wśród bezrobotnych mają najmłodsze roczniki osób w wieku produkcyjnym (do 34 lat) i osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Najmniej osób bezrobotnych jest w grupie wiekowej powyżej 55 lat.

W latach 2010 – 2013 liczba bezrobotnych systematycznie wzrastała średnio o ok. 20 osób rocznie. Natomiast od 2014 roku do końca 2015 roku liczba bezrobotnych zmalała o 91 osób w stosunku do stanu z 2013 roku. Wzrost liczby bezrobotnych w latach 2010 – 2013 i spadek od 2014 są charakterystyczne również dla powiatu kolskiego.

W większości analizowanych kategorii bezrobotnych dominują kobiety, które stanowią 60% ogółu bezrobotnych i bezrobotnych do 34 roku życia oraz ok. 70% długotrwale bezrobotnych. Natomiast w grupie wiekowej 45 lat i więcej liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn jest taka sama.

Potencjał inwestycyjny

Gmina Grzegorzew nie posiada własnych terenów inwestycyjnych. Wolne prywatne tereny inwestycyjne zlokalizowane są głównie przy drodze krajowej nr 92 i nie są uzbrojone w infrastrukturę techniczną.

W Studium kierunków i zagospodarowania przestrzennego Gminy Grzegorzew znacznie rozszerzono tereny pod inwestycje przy drodze krajowej nr 92 oraz w miejscowościach Grzegorzew i Barłogi. Łącznie ok. 3% powierzchni gminy przeznaczono jest pod aktywizację gospodarczą.

W Studium znacznie zwiększono również tereny pod budowę elektrowni wiatrowych oraz tereny przeznaczone na budownictwo mieszkaniowe w miejscowościach Grzegorzew i Barłogi.

3.6. Stan zagospodarowania w infrastrukturę techniczną i komunalną

Gminę Grzegorzew charakteryzuje średni poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Inwestycje infrastrukturalne prowadzone są nie tylko z myślą o mieszkańcach i ich potrzebach, ale także dla zapewnienia odpowiednich warunków do inwestowania oraz rozwoju lokalnej gospodarki.

Wodociągi

Użytkowane wody podziemne na terenie gminy pobierane są z utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Jakość ujmowanych wód zalicza się do klasy II, tj. wody średniej jakości, naturalne i zanieczyszczone antropogeniczne, nadające się do picia po przeprowadzeniu technologicznych zabiegów uzdatniających.

Wszystkie miejscowości sołeckie na terenie Gminy Grzegorzew są zwodociągowane (poziom zwodociągowania wynosi 98%). Długość sieci wodociągowej to 115,7238 km, a długość przyłączy to 44,24 km.

Gmina korzysta z jednego własnego ujęcia wody pitnej we wsi Bylice - Kolonia oraz ujęć zlokalizowanych na terenie sąsiednich gmin: Koło i Olszówka. Stacje są własnością poszczególnych gmin. W 2012 roku Stacja uzdatniania wody w Bylicach została zmodernizowana, co przyczyniło się do poprawy jakości wody.

Kanalizacja

W Gminie Grzegorzew jest nieuregulowana gospodarka wodno – ściekowa. Długość sieci kanalizacyjnej to 13 km, a długość przykanalików to 7,87 km.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Grzegorzewie, która odbiera ścieki z kanalizacji Grzegorzewa oraz w punkcie zlewnym ścieki ze zbiorników wybieralnych z pozostałych miejscowości.

Przy Szkołach Podstawowych w Bylicach i Borysławicach znajdują się lokalne przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków, odprowadzające oczyszczone ścieki do rowu melioracyjnego, a osady wywożone są do oczyszczalni w Grzegorzewie.

Oczyszczalnia ścieków w Grzegorzewie jest niedociążona i umożliwia podłączenie kanalizacji z kolejnych miejscowości. Jednak charakter zabudowy występujący w Gminie Grzegorzew - (poza Grzegorzewem i Barłogami) rozproszony ulicowo - łańcuchowy powoduje wydłużanie sieci kanalizacyjnej i potrzebę wspomaganie grawitacyjnego spływu

ścieków systemem przepompowni. Dodatkowym utrudnieniem w budowie sieci kanalizacyjnej są dwie linie kolejowe i droga krajowa przechodząca przez teren Gminy.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w całości prowadzona jest przez Gminę. System gospodarki odpadami w Gminie Grzegorzew obejmuje właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych (m.in. zakłady pracy, sklepy, przedsiębiorstwa, cmentarze). Zbiórka odpadów komunalnych odbywa się na podstawie umowy zawartej z wykonawcą wyłonionym w drodze przetargu.

Na terenie Gminy Grzegorzew nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Zebrane odpady zagospodarowywane są w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych - Miejskim Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Koninie, którego Gmina Grzegorzew jest udziałowcem.

Priorytetową inwestycją związaną z gospodarowaniem odpadami komunalnymi na terenie Gminy Grzegorzew jest budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Do czasu uruchomienia PSZOK odpady wielkogabarytowe odbierane są na zgłoszenie telefoniczne. Natomiast odpady elektryczne, elektroniczne, rolnicze i zużyte opony odbierane są w ramach mobilnych zbiórek odpadów organizowanych w każdej miejscowości.

Na terenie gminy prowadzone są działania edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.

Sieci energetyczne

Zaopatrzenie w energię elektryczną w Gminie Grzegorzew odbywa się poprzez rozbudowaną sieć średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych. Na terenie gminy znajdują się sieci dystrybucyjne 110 kV, 15 kV, 0,4 kV, stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Barłogi (stacja WN/SN) dostarcza energię tylko dla systemu sieci i urządzeń PKP), stacje transformatorowe SN/nn, dostarczające energię elektryczną do wszystkich odbiorców na terenie gminy, które są własnością firmy ENERGA_OPERATOR SA oddział w Kaliszu. Energia elektryczna dostarczana jest z Głównych Punktów Zasilania (GPZ) znajdujących się poza terenem gminy Grzegorzew, tzn. z GPZ Ruchenna, GPZ Koło Wschód i GPZ Kłodawa.

Na terenie gminy znajdują się trzy elektrownie wiatrowe typu Enercon E40, każda o mocy 1 MW.

Aktualnie sieć energetyczna jest wystarczająca i w pełni pokrywa całą Gminę. Pewne elementy sieci wymagają remontu i modernizacji ze względu na pojawiającą się awaryjność.

Infrastruktura gazownicza i ciepłownicza

Na terenie Gminy nie funkcjonuje sieć gazownicza ani zbiorowe systemy ciepłownicze. Obiekty publiczne i domy jednorodzinne ogrzewane są z własnych kotłowni na paliwo stałe. W ostatnich latach mieszkańcy coraz częściej sygnalizują potrzebę gazyfikacji gminy, ale dystrybutorzy gazu nie są zainteresowani rozwojem sieci na tym obszarze.

Drogi i układ komunikacyjny

Gminę Grzegorzew na kierunku wschód - zachód przecina droga o znaczeniu krajowym relacji Poznań - Warszawa (droga krajowa nr 92). Na terenie gminy znajdują się drogi powiatowe oraz drogi gminne umożliwiające dojazd do każdej miejscowości.

Komunikacja zbiorowa odbywa się w drogą kolejową Poznań – Warszawa i malejącą liczbą przewozów autobusowych (w efekcie powstają znaczne utrudnienia w korzystaniu z komunikacji publicznej dla mieszkańców wielu miejscowości).

Ponadto zmiany wprowadzane w PKP (droga tranzytowa) mogą doprowadzić do zmniejszenia znaczenia linii kolejowej Poznań – Warszawa dla Gminy Grzegorzew.

Układ komunikacyjny Gminy Grzegorzew jest bieżąco modernizowany, a stan techniczny dróg ulega systematycznej poprawie dzięki prowadzonym (w miarę możliwości finansowych gminy) pracom remontowo-modernizacyjnym. Nie występuje potrzeba budowy nowych dróg.

Szczegółowe informacje dotyczące realizacji drogowych zadań inwestycyjnych znajdują się w Wieloletnim Programie Finansowym (załącznik do budżetu gminy) oraz „Planie rozwoju sieci dróg gminnych Gminy Grzegorzew na lata 2016-2019” przyjętym do realizacji przez Radę Gminy Grzegorzew. Plan zakłada przebudowę (ułożenie asfaltu) dróg gminnych o długości 6,55 km do 2019 roku, wskazując jednocześnie, że niezbędnym warunkiem realizacji Planu jest pozyskanie do budżetu gminy środków zewnętrznych.

3.7. Zagospodarowanie rekreacyjno – turystyczne

Gmina Grzegorzew posiada potencjał sprzyjający rozwojowi rekreacji i turystyki przyjaznej środowisku. Sieć dróg i ścieżek leśny oraz dolina rzeki Rgilewki stanowią atrakcyjną bazę do uprawiania turystyki rowerowej i konnej.

Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne o zasięgu krajowym (Szlak Gotycki) i regionalnym (Nadwarciański szlak rowerowy). Główną atrakcją Szlaku Gotyckiego na terenie Gminy Grzegorzew są ruiny zamku gotyckiego w Borysławicach Zamkowych.

W latach 2009-2015 nastąpiła widoczna zmiana ilościowa i jakościowa w zagospodarowaniu rekreacyjnym Gminy Grzegorzew oraz znacząca poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej. Wsparcie z funduszy Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 z Osi IV Leader umożliwiło odnowienie alejek w parku przy Urzędzie Gminy w Grzegorzewie, utworzenie miejsca rekreacji przy Ośrodku Zdrowia w centrum Grzegorzewa oraz budowę nowych trybun na 480 miejsc na stadionie gminnym w Grzegorzewie.

Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu Rejonowy Oddział w Koninie przeprowadził w 2014 roku długo oczekiwaną odbudowę koryta rzeki Rgilewki.

Wielofunkcyjne boiska i bogata oferta zajęć sportowych zachęcają do uprawiania sportu, a dobrze wyposażone place zabaw są atrakcyjnym miejscem wypoczynku rodzin z dziećmi.

Wyższą jakość przestrzeni publicznej Gminy Grzegorzew potwierdzają wyniki badania sondażowego mieszkańców przeprowadzonego na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu. Uczestnicy badania zdecydowanie (87% odpowiedzi) potwierdzili znaczące zmiany rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej Gminy Grzegorzew, a także zdecydowanie (85% odpowiedzi) potwierdzili wpływ tych zmian na wzrost jakości życia mieszkańców.

Ciekawie położone i dobrze wyposażone gospodarstwa agroturystyczne (Gospodarstwo Agroturystyczne "Pasieka" Z. A. Gwiaździńscy i Gospodarstwo agroturystyczne „Za zakrętem” Anna Wielińska) oraz Zajazd Leśny Zofia i Włodzimierz Andrzejczak umożliwiają dłuższy wypoczynek na terenie Gminy Grzegorzew.

4. Analiza SWOT

Nazwa "SWOT" jest akronimem angielskich słów: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, oznaczających kolejno: Siły (Silne strony), Słabości (Słabe strony), Szanse i Zagrożenia. W literaturze spotkać można bardzo różne próby jej zdefiniowania. Przeważają przy tym ujęcia, zgodnie z którymi analiza SWOT to:

- „Kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia obszaru i analizy jego wnętrza”,
- „Jedna z metod rejestracji i klasyfikacji czynników warunkujących strategię obszaru”,
- „Jedno z podstawowych narzędzi planowania strategicznego,
- „Metoda oceny sytuacji strategicznej gminy”.

Analiza SWOT jest metodą analizy dokonywanej przez uczestników procesu planowania strategicznego. Zgodnie z najlepszą wiedzą uczestników warsztatów analizowane są silne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia zewnętrzne.

Analiza SWOT została przeprowadzona metodą warsztatową w dwóch etapach:

- 1) analiza SWOT dla całej gminy (techniką „burzy mózgów” przy udziale wszystkich uczestników planowania strategicznego oraz w oparciu o badanie audytoryjne liderów lokalnych),
- 2) analiza SWOT dla czterech kluczowych obszarów wskazanych przez zespół lokalnych i zewnętrznych ekspertów oraz zgodnych z kompetencjami samorządu gminnego (w oparciu o badanie sondażowe mieszkańców oraz badanie audytoryjne liderów lokalnych).

Przeprowadzona analiza SWOT pozwoliła na:

- identyfikację i analizę szans i zagrożeń w otoczeniu gminy,
- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron gminy

dla całej gminy i w każdym z obszarów kluczowych.

Wyniki analizy SWOT znajdują się w tabelach 4.1. – 4.5.

Tabela 4.1. Analiza SWOT Gminy Grzegorzew

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność komunikacyjna i dobra sieć dróg 2. Działanie dużych firm na terenie gminy 3. Rozwijające się gospodarstwa rolne 4. Brak uciążliwej działalności gospodarczej 5. Niezdegradowane środowisko naturalne 6. Systematyczny rozwój bazy oświatowo – sportowej i rekreacyjnej 7. Ciągła poprawa jakości dróg (modernizacja i utrzymanie dróg) 8. Sprawny i gospodarny samorząd 9. Zgodne współdziałanie radnych i pracowników Urzędu Gminy 10. Dobra współpraca samorządu gminy z innymi samorządami 11. Przychylne nastawienie samorządu gminnego do inicjatyw społecznych 12. Dbłość o zachowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych (organizacja imprez i wydarzeń lokalnych) 13. Dostęp do Internetu – światłowód 14. Stały widoczny rozwój gminy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadowalający stan dróg i ulic 2. Brak pełnowymiarowej hali sportowej w Grzegorzewie 3. Niski stopień skanalizowania gminy 4. Mała dbałość mieszkańców o środowisko, „niska emisja” (kotłownie domowe opalane śmieciami) 5. Słaba komunikacja publiczna z Kołem i Kłodawą 6. Słaba dostępność opieki zdrowotnej na terenie gminy, w tym ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów 7. Brak gminnych terenów inwestycyjnych 8. Emigracja ludzi młodych z powodu bezrobocia 9. Brak kapitału i bazy materialnej do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy 10. Brak sieci gazowniczej i perspektyw jej powstania (brak zainteresowania ze strony dystrybutorów gazu) 11. Małe zainteresowanie mieszkańców (szczególnie młodzieży) sprawami społecznymi i wspólnym działaniem 12. Niewystarczająca ilość liderów lokalnych i wiedza na temat inicjowania i finansowania działań lokalnych
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych (przy drodze krajowej nr 92 i liniach kolejowych Poznań – Warszawa i Gdynia - Katowice) 2. Dostępność komunikacyjna (stacja kolejowa w Barłogach) i dobra sieć dróg 3. Położenie blisko miast: Koło i Kłodawa (rynek pracy, zaopatrzenie) 4. Potencjalnie rozległy rynek pracy (Kłodawa, Koło, Konin, Poznań) 5. Dostępność zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej i krajowych 6. Szerokopasmowy internet i nowoczesne technologie 7. Rozwój gospodarczy kraju 8. Koncepcja rozwoju gospodarczego Województwa Wielkopolskiego i Powiatu Kolskiego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ruch tranzytowy na terenie gminy 2. Deficyt wody oraz brak regionalnych rozwiązań w zakresie wsparcia finansowego inwestycji związanych z mikroretencją 3. Niż demograficzny 4. Starzenie się społeczeństwa i emigracja ludzi młodych i wykształconych (do dużych miast i za granicę) 5. Zawile procedury korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania 6. Biurokracja 7. Niski poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska 8. Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym podatki i koszty zatrudnienia pracowników 9. Niekorzystne zmiany klimatu, ocieplenie 10. Subregion niesprzyjający rozwojowi gospodarczemu

Tabela 4.2. Środowisko przyrodnicze / Infrastruktura

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezdegradowane środowisko naturalne 2. Brak uciążliwej działalności gospodarczej 3. Dobra sieć wodociągowa i drogowa 4. Ciągła poprawa jakości dróg (modernizacja i utrzymanie dróg) 5. Dostęp do Internetu – światłowód 6. Zorganizowana gospodarka odpadami 7. Zagospodarowanie przestrzeni, w tym ważnych miejsc w Grzegorzewie 8. Zieleń w miejscach publicznych 9. Plac targowy 10. Systematyczny rozwój bazy oświatowo – sportowej 11. Opracowane Plany zagospodarowania przestrzennego 12. Wody geotermalne w Tarnówce 13. Częściowa regulacja Rgilewki 14. Udokumentowane złoża geologicznych torfów 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nielegalne wysypiska śmieci 2. Niezadawalający stan dróg i ulic 3. Brak pełnowymiarowej hali sportowej w Grzegorzewie 4. Niski stopień skanalizowania gminy 5. Brak programu budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków 6. Mała dbałość mieszkańców o środowisko, „niska emisja” (kotłownie domowe opalane śmieciami) 7. Niezadawalające zagospodarowanie dróg i ulic w chodniki, parkingi i oświetlenie 8. Brak progów zwalniających na osiedlach 9. Brak ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci w małych miejscowościach 10. Brak miejsc spotkań dostępnych dla młodzieży 11. Brak publicznych miejsc spotkań pod dachem w każdej miejscowości 12. Niekorzystne stosunki wodne i niska lesistość 13. Brak sieci gazowniczej i perspektyw jej powstania (brak zainteresowania ze strony dystrybutorów gazu)
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej i krajowych 2. Polityka ekologiczna państwa i województwa 3. Dostępność komunikacyjna i sieć dróg (przy drodze krajowej nr 92 i liniach kolejowych Poznań – Warszawa i Gdynia - Katowice) 4. Położenie blisko miast: Koło i Kłodawa 5. Moda na zdrową żywność i zdrowy styl życia 6. Szerokopasmowy internet i nowoczesne technologie 7. Regulacje prawne i moda na Odnawialne Źródła Energii 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deficyt wody oraz brak regionalnych rozwiązań w zakresie wsparcia finansowego inwestycji związanych z mikroretencją 2. Ruch tranzytowy na terenie gminy 3. Brak rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo na drodze krajowej nr 92 (brak lewoskrętów) 4. Niewystarczające środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i ochronę środowiska 5. Brak norm dotyczących zanieczyszczenia powietrza (smrodu) 6. Niski poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska 7. Niekorzystne zmiany klimatu, ocieplenie

Tabela 4.3. Kapitał ludzki

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przywiązanie mieszkańców do swojej małej ojczyzny 2. Wzrost wykształcenia młodych mieszkańców 3. Aktywność lokalnych liderów w OSP, Kołach Gospodyń Wiejskich i klubach sportowych 4. Przykłady wspólnej działalności mieszkańców w kilku miejscowościach 5. Realizacja w gminie funduszu sołeckiego 6. Sprawny i gospodarny samorząd 7. Zgodne współdziałanie radnych i pracowników Urzędu Gminy 8. Dobra współpraca samorządu gminy z innymi samorządami 9. Przychylne nastawienie samorządu gminnego do inicjatyw społecznych 10. Pomoc mieszkańcom w trudnej sytuacji 11. Dobry system bieżącej komunikacji z mieszkańcami (strona www, gazетка, system sms) 12. Wzrost aktywności sołtysów i rad sołeckich 13. Powołanie Grup Odnowy Wsi w każdym Sołectwie (wszystkie sołectwa mają aktywny status w programie Wielkopolska Odnowa Wsi) 14. Aktywność władz i przedstawicieli gminy w ramach Lokalnych Grup Działania: <i>Wielkopolska Wschodnia i Solna Dolina</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba komunikacja publiczna z Kołem i Kłodawą 2. Starzejące się społeczeństwo gminy 3. Słaba dostępność opieki zdrowotnej na terenie gminy, w tym ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów 4. Małe zainteresowanie mieszkańców (szczególnie młodzieży) sprawami społecznymi i wspólnym działaniem 5. Niewystarczająca ilość liderów lokalnych i wiedza na temat inicjowania i finansowania działań lokalnych 6. Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach 7. Brak dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży nawet za małą odpłatnością 8. Bezpańskie psy atakujące mieszkańców 9. Brak animatorów w obiektach publicznych (np. świetlicach wiejskich) 10. Brak Gminnego Ośrodka Kultury/ instytucji kultury odpowiedzialnej za organizację życia kulturalnego w gminie 11. Niewystarczająca środowiskowa funkcja szkół (brak realizacji programów edukacyjnych dla rodziców) 12. Brak działań edukacyjnych w obszarze aktywności społecznej 13. Oczekiwanie, że wszystko zrobi lub zainicjuje Urząd Gminy
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność komunikacyjna i sieć dróg (przy drodze krajowej nr 92 i liniach kolejowych Poznań – Warszawa i Gdynia - Katowice) 2. Położenie blisko miast: Koło i Kłodawa 3. Dostępność zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej i krajowych 4. Szerokopasmowy internet i nowoczesne technologie 5. Wzrost potrzeb edukacyjnych wśród młodzieży 6. Rozwój szkolnictwa zawodowego 7. Rozwój sportu młodzieżowego 8. Dostępność kredytów i dotacji dla młodych rolników 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niż demograficzny 2. Wysokie bezrobocie w powiecie kolskim 3. Starzenie się społeczeństwa 4. Starzenie się społeczeństwa i emigracja ludzi młodych i wykształconych (do dużych miast i za granicę) 5. Biurokracja 6. Obciążanie przedsiębiorców kosztami przyuczenia do zawodu 7. Niski poziom zaangażowania młodzieży w lokalną działalność społeczną 8. Brak wystarczających funduszy na dofinansowanie uczestnictwa w kulturze 9. Niski poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska

Tabela 4.4. Gospodarka / Przedsiębiorczość

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność komunikacyjna i dobra sieć dróg gminnych 2. Działanie dużych firm na terenie gminy 3. Rozwijające się gospodarstwa rolne 4. Opracowane Plany zagospodarowania Przestrzennego 5. Wyznaczone tereny pod działalność gospodarczą 6. Wyznaczone tereny pod budownictwo mieszkaniowe 7. Stały widoczny rozwój gminy 8. Poprawa wizerunku gminy 9. Stabilna od 5 lat liczba działających podmiotów gospodarczych 10. Skuteczne pozyskiwanie funduszu UE przez samorząd gminny i rolników 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak gminnych terenów inwestycyjnych 2. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych 3. Brak nowych miejsc pracy na terenie gminy 4. Odływ ludzi młodych z powodu bezrobocia 5. Brak nowych zakładów pracy/ brak inwestorów 6. Brak kapitału i bazy materialnej do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy 7. Brak pomysłów i chęci do podejmowania ryzyka gospodarczego (postawa roszczeniowa) 8. Blokowanie przez mieszkańców inicjatyw gospodarczych 9. Mały kapitał własny w gospodarstwach rolnych i przedsiębiorstwach 10. Brak sieci gazowniczej i perspektyw jej powstania (brak zainteresowania ze strony dystrybutorów gazu)
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych (przy drodze krajowej nr 92 i liniach kolejowych Poznań – Warszawa i Gdynia - Katowice) 2. Dostępność komunikacyjna (stacja kolejowa w Barłogach) i dobra sieć dróg 3. Położenie blisko miast: Koło i Kłodawa (rynek pracy, zaopatrzenie) 4. Potencjalnie rozległy rynek pracy (Kłodawa, Koło, Konin, Poznań) 5. Dostępność zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej i krajowych 6. Szerokopasmowy internet i nowoczesne technologie 7. Rozwój szkolnictwa zawodowego 8. Dostępność kredytów i dotacji dla młodych rolników 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niż demograficzny 2. Wysokie bezrobocie w powiecie 3. Starzenie się społeczeństwa 4. Starzenie się społeczeństwa i emigracja ludzi młodych i wykształconych (do dużych miast i za granicę) 5. Biurokracja 6. Obciążanie przedsiębiorców kosztami przyuczenia do zawodu 7. Brak organizacji wspierających inwestycje gospodarcze 8. Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym podatki i koszty zatrudnienia pracowników 9. Ograniczony zbyt na towary i usługi lokalne 10. Subregion niesprzyjający rozwojowi gospodarczemu

Tabela 4.5. Turystyka i rekreacja / Dziedzictwo kulturowe

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijająca się baza rekreacyjna i sportowa (wielofunkcyjne boiska sportowe, place zabaw) 2. Występowanie zabytków i obiektów o znacznej wartości kulturowej 3. Dbłość o zachowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych (organizacja imprez i wydarzeń lokalnych) 4. Aktywna działalność kulturalna Zespołu Ludowego Grzegorzewianki 5. Kulturowanie i promowanie tradycji lokalnych przez Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej i Koła Gospodyń Wiejskich 6. Sieć dróg i ścieżek leśnych w dolinie Rgilewki 7. Szlaki turystyczne o zasięgu krajowym (Szlak Gotycki) i regionalnym (Nadwarciański szlak rowerowy) 8. Ciekawie położone i dobrze wyposażone gospodarstwa agroturystyczne: „Pasięka” i „Za zakrętem” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nielegalne wysypiska śmieci 2. Niezadawalający stan dróg i ulic 3. Brak pełnowymiarowej hali sportowej w Grzegorzewie 4. Mała dbłość mieszkańców o środowisko, „niska emisja” (kotłownie domowe opalane śmieciami) 5. Niezadawalające zagospodarowanie dróg i ulic w chodniki, parkingi i oświetlenie 6. Brak animatorów w obiektach publicznych (np. świetlicach wiejskich) 7. Brak Gminnego Ośrodka Kultury/ instytucji kultury odpowiedzialnej za organizację życia kulturalnego w gminie 8. Niewystarczająca ilość miejsc noclegowych 9. Brak zainteresowania mieszkańców / rolników świadczeniem usług agroturystycznych 10. Brak oferty turystycznej
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych (przy drodze krajowej nr 92 i liniach kolejowych Poznań – Warszawa i Gdynia - Katowice) 2. Dostępność komunikacyjna (stacja kolejowa w Barłogach) i dobra sieć dróg 3. Położenie blisko miast: Koło i Kłodawa (wzrost atrakcyjności turystycznej Kopalni Soli „Kłodawa”) 4. Moda na turystykę wiejską 5. Koncepcja rozwoju turystycznego Województwa Wielkopolskiego i Powiatu Kolskiego 6. Moda na zdrową żywność i zdrowy styl życia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Silna konkurencja innych miejsc i regionów w zakresie atrakcyjności turystycznej 2. Brak wystarczających funduszy na dofinansowanie uczestnictwa w kulturze 3. Ruch tranzytowy na terenie gminy 4. Niewystarczające środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i zadań związanych z zachowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz rozwojem rekreacji i turystyki o zasięgu subregionalnym 5. Deficyt wody oraz brak regionalnych rozwiązań w zakresie wsparcia finansowego inwestycji związanych z mikroretencją 6. Niski poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska 7. Brak norm dotyczących zanieczyszczenia powietrza (smrodu)

5. Analiza problemów i celów oraz uwarunkowania zewnętrzne

Analiza problemów i celów

Przeprowadzona analiza problemów i celów (poprzedzona diagnozą i badaniem sondażowym mieszkańców oraz analizą SWOT i badaniem audytoryjnym liderów lokalnych nt. problemów i perspektyw rozwoju gminy) pozwoliła na określenie konkretnych i istniejących „tu i teraz” problemów Gminy Grzegorzew oraz na ustalenie zależności przyczynowo – skutkowych między zidentyfikowanymi problemami. Najważniejsze problemy to:

- niewystarczająca infrastruktura techniczna, społeczna i rekreacyjna (m.in. niezadawalający stan dróg i ulic, brak chodników i parkingów oraz oświetlenia przy drogach, brak pełnowymiarowej hali sportowej w Grzegorzewie i placów zabaw dla dzieci w małych miejscowościach),
- mała dbałość mieszkańców o środowisko, „niska emisja” (kotłownie domowe opalane śmieciami),
- słaba komunikacja publiczna z Kołem i Kłodawą,
- brak gminnych terenów inwestycyjnych oraz brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- słaba dostępność opieki zdrowotnej na terenie gminy, w tym ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów,
- emigracja ludzi młodych z powodu bezrobocia,
- brak kapitału i bazy materialnej do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy,
- małe zainteresowanie mieszkańców (szczególnie młodzieży) sprawami społecznymi i wspólnym działaniem,
- niewystarczająca ilość liderów lokalnych i wiedza na temat inicjowania i finansowania działań lokalnych,
- niewystarczająca środowiskowa funkcja szkół,
- brak sieci gazowniczej i perspektyw jej i powstania (brak zainteresowania ze strony dystrybutorów gazu).

Uczestnicy procesu planowania strategicznego wskazali następujące kluczowe kierunki rozwoju gminy:

- Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
- Rozwój gospodarczy gminy
- Aktywizacja społeczności lokalnej

Uwarunkowania zewnętrzne

Ogólna metodologia planowania zakłada spójność dokumentów programowych w układzie hierarchicznym: kraj, region, gmina oraz uwzględnienie istotnych uwarunkowań zewnętrznych zidentyfikowanych w otoczeniu gminy.

Dokumenty programowe na poziomie kraju: *Średniookresowa Strategia Rozwoju kraju do 2020*, *Strategia Sprawne Państwo 2020*, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020 Regiony Miasta Obszary Wiejskie* definiują następujące strategiczne cele kierunkowe polskiej polityki regionalnej: wzrost konkurencyjności regionów, niwelowanie różnic w rozwoju poszczególnych obszarów kraju i sprawne zarządzanie polityką rozwoju. Najważniejszym celem Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2020 jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności. Chodzi o politykę rozwoju „szytą na miarę” konkretnej części naszego kraju. Środki na rozwój trzeba inwestować tak, by wspierały mocne strony danego obszaru, dawały szansę na wzrost gospodarczy i większe zatrudnienie oraz niwelowały różnice w poziomie rozwoju.

Polskie regiony mają być po prostu lepszym miejscem do życia.

Kierunki działań polityki regionalnej w ramach poszczególnych celów obejmują m.in.: zwiększanie dostępności komunikacyjnej pomiędzy regionami i wewnątrz nich, wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, restrukturyzację i rewitalizację miast i innych obszarów oraz wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego.

Wymienione powyżej cele, priorytety i działania znalazły swoje odzwierciedlenie w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020* oraz *Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020*.

Natomiast *Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2012 – 2020* proponuje wdrażanie modelu wielofunkcyjnego rozwoju wsi i wielofunkcyjnego rolnictwa. Główne cele strategiczne to min.: wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich; poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej; bezpieczeństwo żywnościowe oraz ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Wskazane cele znalazły odzwierciedlenie w *Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (rozliczanym do roku 2023)*.

Analiza zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy Grzegorzew nie może pomijać planów rozwojowych i celów strategicznych powiatu kolskiego oraz Lokalnej Grupy Działania Solna Dolina, a szczególnie obszarów potencjalnych wspólnych działań.

5. Wizja i misja gminy

Wizja jest ujęciem koncepcyjnym przyszłego stanu gminy. Dzięki ustalonej przez uczestników procesu planowania strategicznego spójnej wizji swojej Gminy zyskujemy czynnik jednoczący społeczność lokalną, która od tej pory za swoją podstawową aspirację będzie uważała realizację wspólnego dobra. Zadaniem wizji jest przekonanie mieszkańców do podjęcia wysiłku kreowania własnego losu. Dobrze sformułowana wizja strategiczna posiada długofalową perspektywę, co powala na zmianę podejścia związanego z rozwiązywaniem jedynie bieżących spraw na dbałość o przyszły stan i rozwój wspólnoty gminnej.

Uczestnicy warsztatów, po dyskusji wypracowali następującą wizję Gminy Grzegorzew:

Grzegorzew to gmina

**o zrównoważonym rozwoju, dobrych warunkach i jakości życia mieszkańców,
rozwijającej się gospodarce, sprawnie działającym samorządzie,
aktywnych i współdziałających dla dobra gminy mieszkańcach**

Pierwszym krokiem w formułowaniu misji jest oczywiście podjęcie się wysiłku wypracowania samej strategii. Poprzez opracowanie spójnego dokumentu wyznaczającego długofalowy rozwój gminy uzyskujemy większą aktywność władz lokalnych i społeczności w ramach teraźniejszych i przyszłych wysiłków na rzecz wspólnoty.

Dobrze sformułowana misja musi posiadać cechy, które będą uwzględniały konkretne kierunki rozwoju, marzenia i wyzwania całej społeczności lokalnej oraz w jasny sposób wyrażały: *jaki jest nasz cel i co będziemy robić by ten cel osiągnąć.*

Uczestnicy warsztatów wypracowali następującą misję Gminy Grzegorzew:

*Samorząd gminny tworzy warunki
do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców
oraz rozwoju gospodarczego i aktywizacji mieszkańców
a społeczność lokalna
aktywnie buduje społeczeństwo obywatelskie*

7. Cele strategiczne i projekty

Przeprowadzone: diagnoza i analiza SWOT oraz analiza problemów pozwoliły na ustalenie celów strategicznych i szczegółowych rozwoju Gminy Grzegorzew – celów ambitnych, realnych i mierzalnych.

Cele strategiczne wynikają z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych i społecznych gminy oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych. Są także odpowiedzią na zidentyfikowane podczas konsultacji potrzeby społeczności lokalnej.

Tabela 7.1. Cele strategiczne i szczegółowe rozwoju Gminy Grzegorzew

<i>Cel strategiczny 1:</i>	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
<i>Cele szczegółowe:</i>	Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej
	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania gospodarstw domowych i obiektów publicznych na środowisko przyrodnicze
	Zwiększenie dostępności podstawowych usług dla mieszkańców
<i>Cel strategiczny 2:</i>	Rozwój gospodarczy gminy
<i>Cele szczegółowe:</i>	Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy
	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców
<i>Cel strategiczny 3:</i>	Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców
<i>Cele szczegółowe:</i>	Zwiększenie środowiskowej funkcji szkół
	Zwiększenie wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy w działalności społecznej mieszkańców

Tabele 7.2. Projekty/ zadania/ operacje planowane do realizacji w ramach poszczególnych celów szczegółowych

<i>Cel strategiczny 1:</i>	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
<i>Cel szczegółowy 1:</i>	Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej
1. Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych (w tym zmiana nawierzchni dróg); zadania priorytetowe: poprawa połączeń dróg z drogami o wyższej kategorii, poprawa połączeń jednostek osadniczych z drogami publicznymi. W pierwszej kolejności projekty/ zadania wynikające z przyjętego „Planu rozwoju sieci dróg gminnych Gminy Grzegorzew na lata 2016-2019”	
2. Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i wodociągów oraz rozbudowa istniejących systemów wodno – kanalizacyjnych zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 dla Gminy Grzegorzew, ze szczególnym uwzględnieniem opracowania harmonogramu prac uwzględniającego możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych	
3. Budowa hali sportowej w Grzegorzewie	
4. Kształtowanie przestrzeni publicznej (budowa chodników, parkingów i oświetlenia, terenów zielonych)	
5. Rozbudowa, remonty i adaptacja obiektów oświatowych na cele oświatowe i inne związane z rozwojem społeczności lokalnej	
6. Poprawa stanu istniejących świetlic wiejskich oraz ich otoczenia	
7. Zagospodarowanie budynku po policji	
8. Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych (mała infrastruktura turystyczna) i sportowych, m.in. boiska, siłownie zewnętrzne	
9. Urządzenie placów zabaw w mniejszych miejscowościach	
10. Doposażenie jednostek OSP w nowy sprzęt	
11. Objęcie całej gminy szerokopasmowym Internetem	
12. Zagospodarowanie i utrzymanie terenu przy oczyszczalni ścieków w Grzegorzewie	
13. Budowa ścieżek rowerowych i pieszo - rowerowych	
14. Przebudowa mostów na rzece Rgilewce	
15. Budowa miejsca rekreacji nad rzeką Rgilewką	
16. Podejmowanie działań prowadzących do dokończenia regulacji rzeki Rgilewki na terenie gminy oraz do regulacji Kanału Bylice	
17. Podejmowanie działań prowadzących do rozpoczęcia gazyfikacji gminy	
18. Wspieranie działań dotyczących ochrony zabytków, miejsc historycznych i miejsc pamięci narodowej	

<i>Cel strategiczny 1:</i>	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
<i>Cel szczegółowy 2:</i>	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania gospodarstw domowych i obiektów publicznych na środowisko przyrodnicze
1. Instalacje OZE- montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zadań wynikających z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Grzegorzew na lata 2015-2020	
2. Instalacje OZE- montaż instalacji fotowoltaicznych – prosument 150x3kW, ze szczególnym uwzględnieniem zadań wynikających z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Grzegorzew na lata 2015-2020	
3. Dalsza termomodernizacja z instalacjami OZE w budynkach publicznych. Zmiany źródła energii budynek szkoły podstawowej i gimnazjum w Grzegorzewie	
4. Sukcesywna budowa lub wymiana oświetlenia ulicznego i drogowego na energooszczędne	
5. Wsparcie realizacji projektów związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków w zabudowie rozproszonej	
6. Wsparcie projektów związanych z wymianą i utylizacją materiałów zawierających azbest	
7. Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci	
8. Dbanie o czystość pasów przydrożnych	
9. Odtworzenie lub odmulenie rowów melioracyjnych	
10. Prowadzenie i wspieranie nasadzeń przydrożnych i śródpolnych	
11. Przywrócenie publicznych koszy na śmieci	
12. Promowanie idei centralnego zaopatrzenia w energię ciepłą na osiedlach domów jednorodzinnych	
13. Uruchomienie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)	
14. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych (powszechna edukacja ekologiczna)	
15. Edukacja mieszkańców w zakresie prawidłowej segregacji odpadów, gospodarki niskoemisyjnej i efektywności energetycznej	

<i>Cel strategiczny 1:</i>	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
<i>Cel szczegółowy 3:</i>	Zwiększenie dostępności podstawowych usług dla mieszkańców
1. Modernizacja ośrodka zdrowia	
2. Podejmowanie działań prowadzących do zwiększenia liczby lekarzy świadczących usługi na terenie gminy	
3. Podejmowanie działań prowadzących do poprawy dostępu do lekarzy specjalistów	
4. Rozwiązanie z powiatem problemu komunikacji autobusowej i kolejowej (ilość kursów, godziny odjazdów)	
5. Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury (GOK)	
6. Skoordynowanie i zwiększenie oferty kulturalnej na bazie GOK	
7. Wypracowanie systemu wspierania (partycypacji) uczestnictwa mieszkańców w kulturze na terenie gminy i poza nią	
8. Szkolenia profilaktyczne i promujące zdrowy tryb życia	
9. Wspieranie programów integracji i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych	
10. Popularyzacja sportu i rekreacji III wieku	
11. Zwiększenie atrakcyjności nauczania w szkołach	
12. Wspieranie projektów rozwoju usług opiekuńczych dla osób starszych	
13. Systematyczne realizowanie zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grzegorzew	

<i>Cel strategiczny 2:</i>	Rozwój gospodarczy gminy
<i>Cel szczegółowy 1:</i>	Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy
1. Podejmowanie działań prowadzących do pozyskania i uzbrojenia terenów inwestycyjnych przeznaczonych na działalność gospodarczą	
2. Promocja gospodarcza i inwestycyjna gminy	
3. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem uwarunkowań przestrzennych i zasad lokalizacji obiektów energetyki odnawialnej (wytypowanie terenów dla planowanych i potencjalnych obiektów energetyki odnawialnej) oraz zasad lokalizacji obiektów związanych z uciążliwą działalnością gospodarczą (wytypowanie terenów pod działalność uciążliwą)	
4. Podejmowanie działań prowadzących do integracji i współpracy przedsiębiorców działających na terenie gminy	
5. Podejmowanie działań prowadzących do włączenia lokalnych przedsiębiorców w działania na rzecz rozwoju gminy (wspieranie rozwoju lokalnego rynku pracy)	
6. Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk społecznych (wspieranie tworzenia miejsc pracy w oparciu o integrację zawodową i społeczną)	
7. Promocja i wsparcie osiedlania się na terenie gminy	
8. Rozbudowa i unowocześnienie strony internetowej gminy	
9. Wspieranie tworzenia grup producentów rolnych	
10. Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego	

<i>Cel strategiczny 2:</i>	Rozwój gospodarczy gminy
<i>Cel szczegółowy 2:</i>	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców
1. Tworzenie warunków do zdobywania przez mieszkańców gminy nowych kwalifikacji zawodowych	
2. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i funkcjonowania gospodarki rynkowej (powszechna edukacja gospodarcza)	
3. Organizacja i upowszechnienie kształcenia ustawicznego	
4. Edukacja dorosłych w zakresie korzystania z nowych technologii informatycznych i informacyjnych oraz języków obcych	
5. Wypracowanie systemu wspierania kobiet wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi	
6. Szkolenia w zakresie świadczenia usług turystycznych	

<i>Cel strategiczny 3:</i>	Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców
<i>Cel szczegółowy 1:</i>	Zwiększenie środowiskowej funkcji szkół
1. Doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne	
2. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	
3. Organizacja letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży w oparciu o bazę oświatowo – sportową	
4. Prowadzenie w szkołach zajęć edukacyjnych dla rodziców i dorosłych	
5. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w środowisku wiejskim	

<i>Cel strategiczny 3:</i>	Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców
<i>Cel szczegółowy 2:</i>	Zwiększenie wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy w działalności społecznej mieszkańców
1. Propagowanie wśród młodzieży i dorosłych programu „bądź turystą we własnej gminie”	
2. Zwiększenie dostępności obiektów sportowych i rekreacyjnych	
3. Zatrudnienie animatorów lokalnych w świetlicach wiejskich i ich kształcenie	
4. Prowadzenie w świetlicach wiejskich zajęć kulturalno – edukacyjno – rozwojowych promujących lokalne dziedzictwo kulturowe i walory turystyczne gminy	
5. Wspieranie projektów angażujących młodzież w działania na rzecz wsi i gminy	
6. Wspieranie realizacji projektów edukacyjnych i integracyjnych związanych z ochroną i promowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego	
6. Organizowanie i współorganizowanie cyklicznych imprez sportowych, rekreacyjnych i propagujących lokalne dziedzictwo kulturowe	
7. Propagowanie twórczości artystycznej – organizacja przeglądów i warsztatów	
8. Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu	

8. Wdrażanie i monitoring strategii

Wdrażanie i realizacja strategii powinny opierać się na następujących zasadach:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd, samorząd – jednostki sektora finansów publicznych), w tym działania realizowane z innymi gminami (np. w ramach konsorcium lub związków międzygminnych),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - społecznego (z udziałem organizacji pozarządowych).

Podstawowe warunki wdrażania i realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

W procesie realizacji Strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Zadanie to, mające charakter permanentny, nazywa się monitoringiem Strategii lub monitoringiem realizacji Strategii.

Monitoring dotyczyć musi w zasadzie dwóch podstawowych spraw:

- oceny przebiegu realizacji strategii, tj. jej celów i zadań,
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanu środowiska.

Realizacja Strategii przynieść powinna pozytywne zmiany (efekty) zakładane na etapie jej opracowania. Może jednak także spowodować, i tego nie należy wykluczać, niezamierzone i nieoczekiwane zmiany niekorzystne, których nie dało się przewidzieć, lub, które wystąpiły w wyniku określonego ukształtowania się warunków realizacji strategii, zwłaszcza warunków zewnętrznych, w szczególności międzynarodowych i krajowych. Właśnie monitoring

powinien wskazywać wszelkiego rodzaju zmiany, aby można było na bieżąco podejmować korekty umożliwiające prawidłową realizację Strategii.

Monitoring umożliwia zatem rzecz bardzo ważną, praktycznie nieodzowną: traktowanie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Grzegorzew jako zadania ciągłego.

Głównym podmiotem monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Grzegorzew jest Urząd Gminy Grzegorzew. Natomiast gromadzenie i opracowywanie danych, bieżąca ocena realizacji zadań i celów oraz wnioskowanie o dokonanie korekt, poprawek lub innych działań związanych z realizacją Strategii organizowane będzie przez Zespół ds. Monitoringu Strategii. Wskazane jest aby Zespół pracował w podzespołach odpowiadających obszarom wskazanym jako strategiczne w rozwoju Gminy (Środowisko przyrodnicze/ Infrastruktura, Kapitał ludzki, Gospodarka/ Przedsiębiorczość i Turystyka/ Dziedzictwo kulturowe).

Zakres rzeczowy monitoringu nie powinien być zbyt obszerny. Strategia jest programem generalnym i z tych względów ocena rozwoju powinna posiadać także generalny charakter. Nie oznacza to, że powinna być powierzchowna. Zestaw wskaźników będących podstawą oceny powinien ujmować w sposób dość szczegółowy stopień realizacji zadań.

Prezentowany poniżej wykaz wskaźników nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procedurach monitorowania Strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania Strategii wprowadzane będą nowe wskaźniki.

***Cel strategiczny:1* Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców**

Cel szczegółowy 1: Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej

Wskaźniki:

- długość nowych i przebudowanych dróg,
- udział nowych i przebudowanych dróg w ogólnej długości dróg gminnych (w %),
- długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodnej i kanalizacyjnej,
- liczba osób podłączonych do sieci wodnej i kanalizacyjnej,
- liczba i powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów i miejsc przeznaczonych na cele publiczne (przedszkola, biblioteki, itp.),
- powierzchnia przestrzeni publicznej zagospodarowanej na cele rekreacyjne i sportowe,
- powierzchnia gminy objęta szerokopasmowym Internetem,
- liczba działań podjętych w zakresie dokończenia regulacji rzeki Rgilewki i rozpoczęcia gazyfikacji gminy.

Cel szczegółowy 2: Zmniejszenie negatywnego oddziaływania gospodarstw domowych i obiektów publicznych na środowisko przyrodnicze

Wskaźniki:

- liczba i moc instalacji OZE zamontowanych na obiektach publicznych,
- liczba i moc prosumenckich instalacji OZE,
- liczba i powierzchnia termo modernizowanych obiektów publicznych,
- całkowita wartość inwestycji,
- liczba nielegalnych wysypisk śmieci,
- długość/ objętość odtworzonych rowów melioracyjnych,
- długość/ objętość odmulonych rowów melioracyjnych,
- liczba uczestników edukacji ekologicznej.

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności podstawowych usług dla mieszkańców

Wskaźniki:

- funkcjonowanie zmodernizowanego ośrodka zdrowia,
- liczba lekarzy świadczących usługi na terenie gminy,
- liczba działań podjętych w zakresie zwiększenia liczby lekarzy świadczących usługi na terenie gminy,
- funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury (GOK),
- liczba imprez i wydarzeń kulturalnych w ramach GOK,
- liczba uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych w ramach GOK,
- liczba uczestników szkoleń,
- liczba uczestników projektów adresowanych do seniorów.

Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy gminy

Cel szczegółowy 1: Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy

Wskaźniki:

- liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy,
- liczba działań podjętych w zakresie pozyskania i uzbrojenia terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą,
- liczba działań podjętych w zakresie współpracy i współdziałania lokalnych przedsiębiorców,
- liczba nowych budynków mieszkalnych na terenie gminy,

- funkcjonowanie unowocześnionej strony internetowej gminy,
- liczba miejsc pracy na terenie gminy,
- nakład wydanych materiałów promocyjnych,
- zasięg dystrybucji materiałów promocyjnych (terytorialny i szacowana liczba odbiorców).

Cel szczegółowy 2: Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców

Wskaźniki:

- liczba czynnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 2015 roku,
- liczba przeprowadzonych szkoleń i liczba ich uczestników,
- liczba mieszkańców gminy zatrudnionych w lokalnej gospodarce.

*Cel strategiczny 3: **Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców***

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie środowiskowej funkcji szkół

Wskaźniki:

- liczba zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży oraz liczba ich uczestników,
- liczba uczestników zorganizowanych form letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży,
- liczba zajęć edukacyjnych dla rodziców i dorosłych oraz liczba ich uczestników.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy w działalności społecznej mieszkańców

Wskaźniki:

- liczba działających animatorów lokalnych,
- liczba zajęć kulturalno – edukacyjno – rozwojowych promujących lokalne dziedzictwo kulturowe i walory turystyczne gminy oraz liczba ich uczestników,
- liczba i zasięg zorganizowanych imprez,
- liczba uczestników zorganizowanych imprez,
- liczba projektów zrealizowanych w ramach programu „bądź turystą we własnej gminie”,
- liczba młodzieży zaangażowanej w działania na rzecz wsi i gminy,
- wartość środków przeznaczonych na dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych,
- wartość środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe spoza budżetu gminy.